

Hvordan styrke kompetansen og endre en trend hos veiledere til helsefagarbeidere-

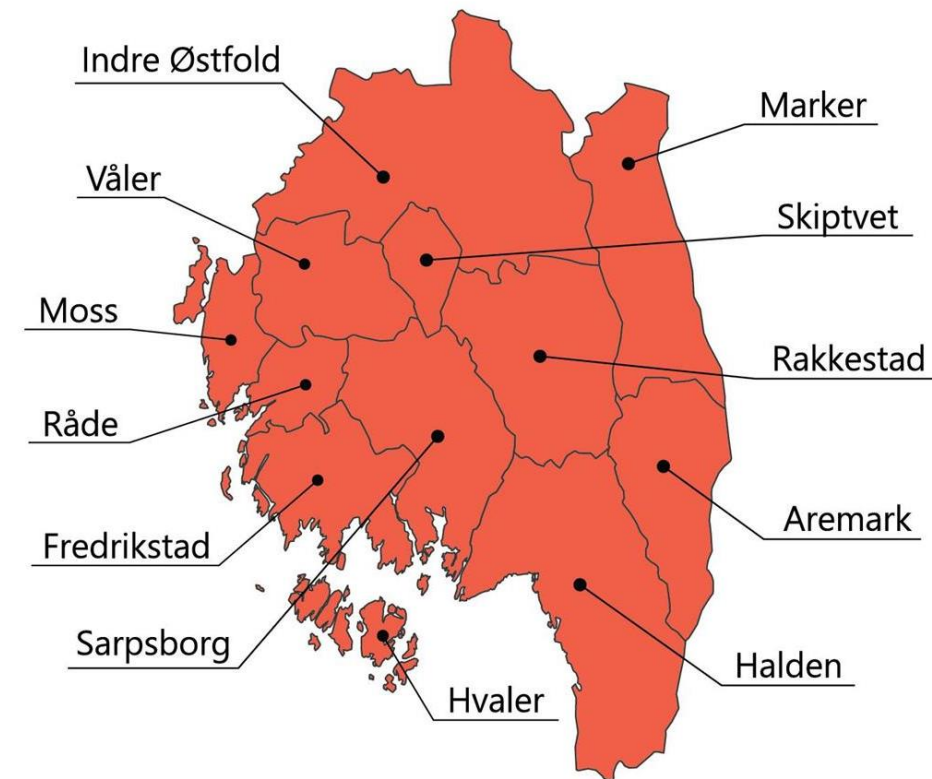
et prosjekt i samarbeid mellom vgs voksenopplæring og praksis sted

Gro Bøhler og Kristine Andersen
Smittevernsykepleier
Avdeling for smittevern
Sykehuset Østfold

Østfold og Vestby kommune

- 12 kommuner i Østfold + Vestby kommune
- 310 000 innbyggere
- Seks byer (Moss, Sarpsborg, Mysen, Fredrikstad, Halden og Askim)
- 39 helsehus og sykehjem. Har også avtale med hjemmesykepleie, omsorgsboliger og 5 legevakter
- 11 vgs - 9500 elever

Avtalen til kommunehelsetjenesten

Avtale Felles SØ

Avtale - faglig bistand innen smittevern til hjemmebaserte tjenester, legevakter og kommunale institusjoner

Endring siden forrige versjon

Ny avtale godkjent i Faglig samarbeidsutvalg 16. juni 2022.

AVTALE OM FAGLIG BISTAND INNEN SMITTEVERN TIL HJEMMEBASERTE TJENESTER, LEGEVAKTER OG KOMMUNALE INSTITUSJONER

Mellom kommune og Sykehuset Østfold HF inngås avtale om bistand og rådgiving innen smittevern.

MÅL

Avdeling for smittevern ved Sykehuset Østfold HF (SØ) vil bistå kommunen slik at den oppfyller krav i Forskrift om smittevern i helse- og omsorgstjenesten, med hjemmel i lov av 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer ("Smittevernloven"). Det vises til § 1-2 første ledd; § 2-1; § 2-4 og § 3-2 i forskriften.

Formålet med bistanden er å forebygge helsetjenesteassosierte infeksjoner, og å hindre spredning av smittsom sykdom og multiresistente bakterier.

OMFANG OG FAGLIG INNHOLD

Avtalen gjelder legevakt, kommunale/interkommunale institusjoner (helsehus, sykehjem) samt omsorgsboliger og hjemmebaserte tjenester.

Avdeling for smittevern ved SØ har ansvar for det faglige innholdet i avtalen.

Hygienesykepleiere ansatt i smittevernavdelingen (1,8 årsverk per. 2022) har kommunalt smittevern som hovedarbeidsområde og er kommunens hovedkontakter og smittevern faglige rådgivere. Infeksjonskontrollprogrammet er sentralt i dette arbeidet, jfr. også forskriftens innhold. Avdeling for smittevern utarbeider og vedlikeholder et overordnet infeksjonskontrollprogram tilpasset de kommunale institusjonene/tjenestene.

Kommunen er selv ansvarlig for en eventuell lokal tilpasning av infeksjonskontrollprogrammet, samt for implementeringen. Den faglige bistanden fra Avdeling for smittevern SØ fritar ikke kommunen for juridisk ansvar på smittevernområdet.

Bistanden består av følgende hovedelementer:

- Etablering av et overordnet infeksjonskontrollprogram som revideres av Avd. for smittevern hvert annet år, eller hyppigere ved behov. Programmet skal inneholde alle nødvendige tiltak for å forebygge infeksjoner og smittespredning, samt håndtere infeksjonsutbrudd og bærerskap med multiresistente bakterier hos pasienter og ansatte.
- Ledere av de kommunale virksomhetene har ansvar for at alt personell har kjennskap til infeksjonskontrollprogrammet og dets innhold, samt at infeksjonskontrollprogrammet benyttes i den daglige tjenesteytingen.

Sykehuset Østfold

Dokument-ID: D39327

Versjonsnummer: 2.02

Side 2 av 3

- Hygienesykepleier har ansvar for å formidle innholdet i nye og reviderte lover, forskrifter, retningslinjer og veiledere innen smittevern til de smittevernansvarlige legene og kommunale institusjonene/tjenestene i kommuner som har inngått avtale.
- Håndtering av infeksjonsutbrudd beskrives i infeksjonskontrollprogrammet. Ved behov vil hygienesykepleier og ledelsen ved virksomheten(e), og evt. også smittevernoverlege SØ og smittevernansvarlige lege i kommunen(e), samarbeide om smitteoppsporing og iverksettning av nødvendige tiltak inkl. undervisning og opplæring.
- Kommunal leder skal utpeke et antall smittevernkontakt(er) tilpasset institusjonens/tjenestens behov. Disse gis opplæring i smittevern fra Avd. for smittevern og videreformidler kunnskap til kolleger gjennom intern opplæring som en del av sine oppgaver.
- Avtalen forutsetter at begge parter tilrettelegger for årlig møte mellom Avd. for smittevern og ansvarlige kommunale ledere (f.eks. ledergruppe til direktør for helse og omsorg) og kommuneoverlege/ smittevernoverlege. Avdeling for smittevern tar initiativ til møtet. Om ønskelig kan også ledere/smittevernkontakter ved de kommunale institusjonene/tjenestene inviteres.
- Avtalen forutsetter at begge parter tilrettelegger for minst ett årlig besøk ved hver av institusjonene. Varighet og hyppighet tilpasses institusjonens størrelse. Hygienesykepleier gjennomfører internundervisning og «hygienrunder» ved behov.
- Avd. for smittevern arrangerer to heldags smittevernkurs per år for alle ledere/ ansatte ved kommunale institusjoner/ tjenester. Det beregnes ingen kursavgift for deltakere fra kommuner med smittevernavtale.
- Avdeling for smittevern kaller inn kommuneoverleger/smittevernleger til halvårlige digitale/ fysiske møter med smittevern faglige tema. Kommuneoverlegene har ansvar for å forberede sakliste til møte på våren og avdeling for smittevern har ansvar for møte på høsten.
- Smittevernoverlege og hygienesykepleier tilbyr opplæring i insidensregistrering av infeksjoner og antibiotikabruk til kommuner/institusjoner ved behov
- Avdeling for smittevern forplikter seg til å levere en årsrapport ved årsskifte.

ØKONOMI

Sykehuset Østfold tilbyr disse tjenestene etter en refusjonsordning fra avtalekommunene til selvkost. Refusjonen skal dekke:

- lønn for 1,8 hygienesykepleier
- reisegodtgjørelse
- sykehusets utgifter til kursvirksomhet, inkl. kursmaterieill i henhold til avtalen
- øvrige kontorrekvisita.

Kommunene dekker selv reise- og oppholdsutgifter for egne deltakere på kurs i regi av SØ.

Refusjonens størrelse beregnes ut fra antall innbyggere i hver kommune. For 2023 stipuleres refusjonen å utgjøre kr. per innbygger i kommunen, basert på folkemengde pr. 1. januar i henhold til SSB. Refusjonsbeløpet kan justeres for neste kalenderår ut fra dokumenterte faktiske utgifter inkl. lønnsreguleringer inneværende år, med varslingsfrist innen 1. november året før.

TAUSHETSLIKT

Personell ved Avdeling for smittevern er pliktig, i henhold til gjeldende lov, å iakttas taushet om det de får vite om menneskers legems- eller sykdomsforhold under utøvelse av sitt arbeid etter denne avtalen. Ved overvåking av infeksjonsforekomst skal slike opplysninger ikke kunne

<http://intranett-sohf.sykehuspartner.no/showfile.ashx?fileinstanceid=1b291e4b-3392-44fe-b1d7-3502903769ae>

Sykehuset Østfold

Dokument-ID: D39327

Versjonsnummer: 2.02

Side 3 av 3

spores tilbake til den enkelte pasient/beboer. Hvis det foreligger eller reises tvil om personvernet ivaretas skal Datatilsynet godkjenne enhver registreringsordning.

IKRAFTTREDELSE OG VARIGHET

Denne avtalen gjelder fra 1. september 2022 og videre for ett kalenderår ad gangen, dersom den ikke helt eller delvis er sagt opp av en av partene innen 1. juli året før. Avtalen er utferdiget i to eksemplarer med ett eksemplar til hver av partene. Avtaleteksten er godkjent av Faglig samarbeidsutvalg i sak s025-22

For kommune

For Sykehuset Østfold HF

Referanser

• Vedlegg

Slutt på Avtale

Hvem er vi?

Vi er to hygiesykepleiere som jobber i Avdeling for smittevern på Sykehuset Østfold.

Vi jobber med smittevernbistand ut mot kommunehelsetjenesten, og vi synes det er gøy å komme ut til elever, både på skolen og i praksis, og vi ønsker å bistå med kunnskap om smittevern ved hjelp av ulike metoder på deres arbeidsplass (undervisning, hygienerunder, faglunsj ++).

Vi ønsker å være kreative og jobber hele tiden for å nå ut til ansatte og elever for å øke fokuset på smittevern. Derfor ønsket vi å ha et prøveprosjekt i håp om at noen viktige rutiner kan endres 😊

Hvorfor ønsker vi dette prosjektet?

Vi holder mye undervisning på ulike institusjoner, og i tillegg holder vi undervisning på Videregående skole.

Flere elever opplever at de de lærer på skolen ikke blir utført når de kommer ut i praksis av veiledere/fremtidige kollegaer.

- Helsepersonell går fra rene til urene til rene oppgaver flere ganger om dagen, og arbeidsoppgavene er mange.
- Vi får ofte spørsmål fra elever angående basale smittevernrutinene når vi møter de på praksis stedet.
 - De opplever at det blir glemt i en hektisk hverdag
 - Det går ikke lang tid før elevene følger rutinene på arbeidsplassen

Vi ønsker at basale smittevernrutiner skal bli en del av hverdagen, og at det skal være godt plantet i ryggmargen til helsepersonell: **At det skal bli utført riktig og til rett tid!**

Målet med prosjektet:

Å trygge veiledere og elever i bruk av basale smittevernrutiner

FOKUSOMRÅDER:

- Håndhygiene
- Hanskebruk
- Plastforkle/stellefrakk

MÅLGRUPPE:

Sykehjem som har praksiselever fra voksenopplæring og deres veiledere.

Høsten 2023 vi gikk i gang med å planlegge hvordan vi skulle utføre dette

Hvem var med i prosjektet

Helsefagarbeidere på voksenopplæring på
Borg Videregående skole (Sarpsborg) og
Kurland sykehjem.
Porsnes vgs – Halden kommune
Askim vgs- Løkentunet sykehjem

Vår og høst 2024 deltok Halden, Askim og Sarpsborg kommune. Askim klarte vi ikke å følge opp av praktiske grunner. Det blir mye å følge opp i tillegg til andre oppgaver vi har.

Fordelen denne gangen var at elevene i Sarpsborg samles i praksis på ett sykehjem. I Halden var det kun tre sykehjem. Dette vil gjøre det enklere med tilgjengelighet og felles møtepunkter/tidspunkt.

Vær med på en ny trend med fokus på basale smittevernrutiner

For å ha fokus på basale rutiner, må vi alle stå sammen!

Hvorfor akkurat dere?

Elever på Videregående skole er fremtiden i helsevesenet, og derfor ønsker vi å satse på dem og dere!

Vi håper at et økt fokus hos veiledere og elever sammen kan bidra til at trenden på arbeidsplassen/praksisplassen endres.

- At håndhygiene utføres til rett tid
- Riktig bruk av hansker
- Bruk av stellefrakk/plastforkle i alle stell

Lengden på prosjektet: Vår 2024

Høst 2024 – sommeren 2025

HVEM GJØR HVA?

Veiledere

- **Samarbeide med eleven** for å endre trenden på fokusområdene i prosjektet
 - Håndhygiene
 - Stellefrakk
 - Hansker
- Være gode forbilder og minne hverandre på gode rutiner
- Svare på spørreundersøkelse underveis
- Ha kontakt med Avdeling for smittevern

ELEV

- **Samarbeide med veileder** for å endre trenden på fokusområdene i prosjektet
 - Håndhygiene
 - Stellefrakk
 - Hansker
- Være gode forbilder for resten av ansattgruppen
- Svare på spørreundersøkelse underveis
- Ha kontakt med praksislærer eller Avdeling for smittevern

AVDELING FOR SMITTEVERN

- Samarbeide og ha kontakt med ansatte/ledere og elev (praksislærer) for å høre hvordan det går
- Informere underveis
 - Spørreundersøkelse
- Ha undervisning og oppfølging- den samme for både elever og veiledere
- Være på tilbudssiden ved spørsmål, og bistå ved behov
- Ønsker en evaluering av prosjektet i etterkant (både fra ansatte, ledere, elev og praksislærer)

Praksislærer

Ha kontakt og være et bindeledd mellom elev og Avdeling for smittevern

Leder/SVK

Bistå ansatte og elever og minne dem på prosjektet og fokusområdene.

Ha kontakt med Avdeling for smittevern

Fokusområde 1: HÅNDHYGIENE

Vi ønsker at dere skal være gode rollemodeller for de andre ansatte, og at dere er **bar fra albuen og ned** når man er på jobb

Visste du at:

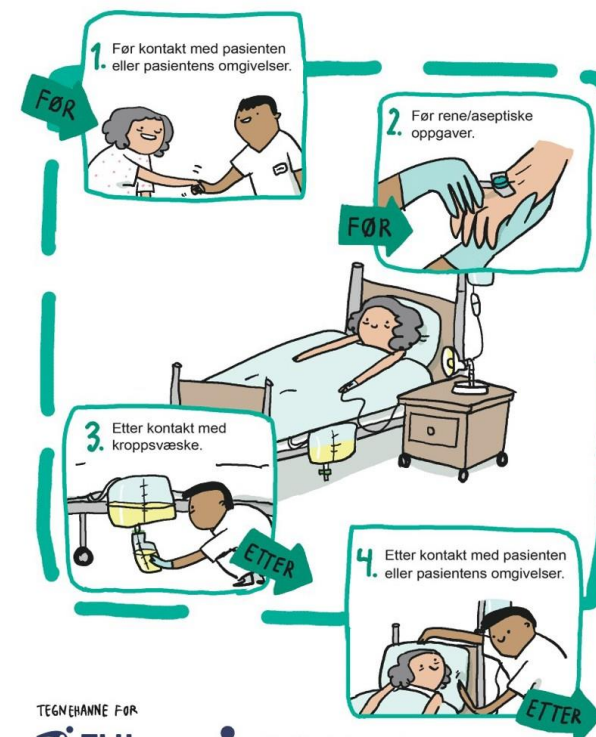
- Helsepersonell med ring har over dobbelt så hyppig tarmbakterier på hendene (gjelder også de som bærer en glatt gifting).
- Helsepersonell som bærer armbåndsur har tre ganger så mange bakterier på hendene.
- Helsepersonell med lange negler (> 2 mm) har over dobbelt så hyppig gule stafylokokker (*S. aureus*) på hendene.
- *E. coli* deler seg i to på 20 minutter. Etter 5 timer er en bakterie blitt til 32 768
- En av ti vasker ikke hendene i det hele tatt...Og dette taller stiger betraktelig etter et toalettbesøk.
- 200 ganger flere bakterier på et tastatur enn på toalettsetet.

Forskning viser at helsepersonell rengjør hendene i mindre enn 50 % av tilfellene hvor det er påkrevet

Helsepersonellens hender er en vanlig rute for overføring av smittestoffer mellom beboere.

HÅNDHYGIENE – TIL RETT TID

TEGNERANNE FOR
FHI
Folkehelseinstituttet

Regionale kompetansesentre
i smittevern

Fokusområde 2: **STELLEFRAKK**

- Skal **beskytte arbeidstøyet** mot forurensning av organisk materiale og mikroorganismer
- Samme frakk skal ikke brukes til mer enn en pasient – **pasientbundet.**
- Alle ansatte som har kontakt med pasient eller utstyr hvor arbeidsantrekket kan bli **tilsølt med blod og andre kroppsvæsker**, skal benytte stellefrakk
- Synlig **tilsølt frakk kastes** straks etter den aktuelle arbeidsoppgaven er avsluttet
- Ved arbeid på skyllerommet eller håndtering av mat, skal plastforkle / stellefrakk / kjøkkenforkle brukes.

Lang arm

Plastforkle

12

Fokusområde 3: HANSKER

Hansker er ingen erstatning for håndhygiene!!!!

Hansker blir mye mer brukt nå enn tidligere, og vi opplever ofte at det blir brukt feil.

Når skal vi bruke hansker?

- Ved direkte kontakt med infeksiosøst materiale, ved risiko for blodsøl eller andre kroppsvæsker
- Ved kontakt med slimhinner og ikke-intakt hud
- Ved kontakt med pasienter hvor det er kjent smitte → Følg smitteregimer

Når skal vi ikke bruke hansker?

- Håndhilsning
- Måling av blodtrykk og puls
- Hårvask, oventil stell og påkledning
- Pasienttransport
- Bruk av telefon og dokumentasjon
- Utdeling av orale medikamenter
- Matservering
- Sengereing

Ingen hansker er tette (de har små hull...)

- Ha rene hender før du tar på hanskene.
- Utfør alltid håndhygiene etter hanskene er tatt av.
- Eventuelle sår dekkes av vanntett bandasje

For at rutiner skal kunne endres handler det om et teamarbeid!

Hvordan få med alle ansatte være med på dette prosjektet?

- Dere må være positive til prosjektet å spre dette i ansattgruppen, og gå foran som gode eksempler
- Gi informasjon til ansatte om prosjektet og fokusområdene, gjerne med påminnelse underveis
- Det må være lett tilgjengelig for ansatte
 - Hånddesinfeksjon må være tilgjengelig, henge opp plakater for fokus på håndhygiene
 - Stellefrakk må være tilgjengelig ved alle pasientrom
 - Hansker må være tilgjengelig ved alle pasientrom
- Hvis dere ønsker undervisning til ansattgruppen i basale smittevernrutiner/fokusområdene kommer vi gjerne til ut til institusjonene

Gi skryt til hverandre og kollegaer ved riktig håndtering

Tørre å si ifra til hverandre – sammen er vi best!

Legg til rette for ansatte, slik at det blir lett å gjøre rett! 😊

Hvordan registrerer om prosjektet har effekt?

- En anonym spørreundersøkelse som elevene og veiledere svarer på før prosjektet starter, underveis og i etterkant.
- I spørreundersøkelsen var det spørsmål knyttet til håndhygiene, stellefrakk og hanskebruk. Veiledere og elever skulle krysse av ja/nei.

SPØRREUNDERSØKELSE (anonym) Nummer 1

SPØRSMÅL	JA	NEI
1. Har du fått opplæring i smittevern/basale smittevernrutiner?		
2. Har du fått opplæring i riktig bruk av stellefrakk?		
3. Bruker du stellefrakk/plastforkle ved sengeredning?		
4. Bruker du forkle/plastforkle ved håndtering av mat?		
5. Har du fått opplæring i riktig hanskebruk?		
6. Bruker du hansker når du håndterer mat?		
7. Bruker du hansker ved oventil stell?		
8. Bruker du hansker ved nedentil stell?		
9. Bruker du hansker ved påkledning?		
10. Bruker du hansker i situasjoner hvor det er blod?		
11. Bruker du hansker i korridor (hvis du har glemt noe hos pasient og skal ut å hente noe)?		
12. Skifter du hansker i løpet av stellet?		
13. Bruker du i noen situasjoner doble hansker?		
14. Har du fått opplæring i riktig utførelse av håndhygiene?		
15. Utfører du håndhygiene før du går inn til pasienten?		
16. Utfører du håndhygiene flere ganger underveis i stellesituasjon?		
17. Utfører du håndhygiene før/etter hanskebruk?		
18. Hjelper du pasienten med å utføre håndhygiene?		
19. Håndhygiene - Er du bar fra albuen og ned gjennom arbeidsdagen? (Bar fra albuen og ned betyr at du ikke bruker ringer, klokker/sportsklokker, armbånd, langermet trøye under uniform).		
20. Håndhygiene - Sier du ifra til kollegaen din dersom h*n ikke er bar fra albuen og ned i arbeidstiden?		

Prosjekt våren 2024

Utfordringer	Tiltak i forbindelse med prosjektet
- Mangel på kunnskap - Mangel på opplæring - Følger etablerte rutiner - Håndsmykker - Ulik bakgrunn/erfaring - Tidspress - Språkutfordringer	- Undervisning og opplæring til elever og veiledere - Øke forståelsen på hvorfor disse rutinene er viktige. - Når skal man bruke hansker, og når det ikke er nødvendig å bruke hansker. - Utføre anonym spørreundersøkelse - Ha dialog og møter med de aktuelle underveis.

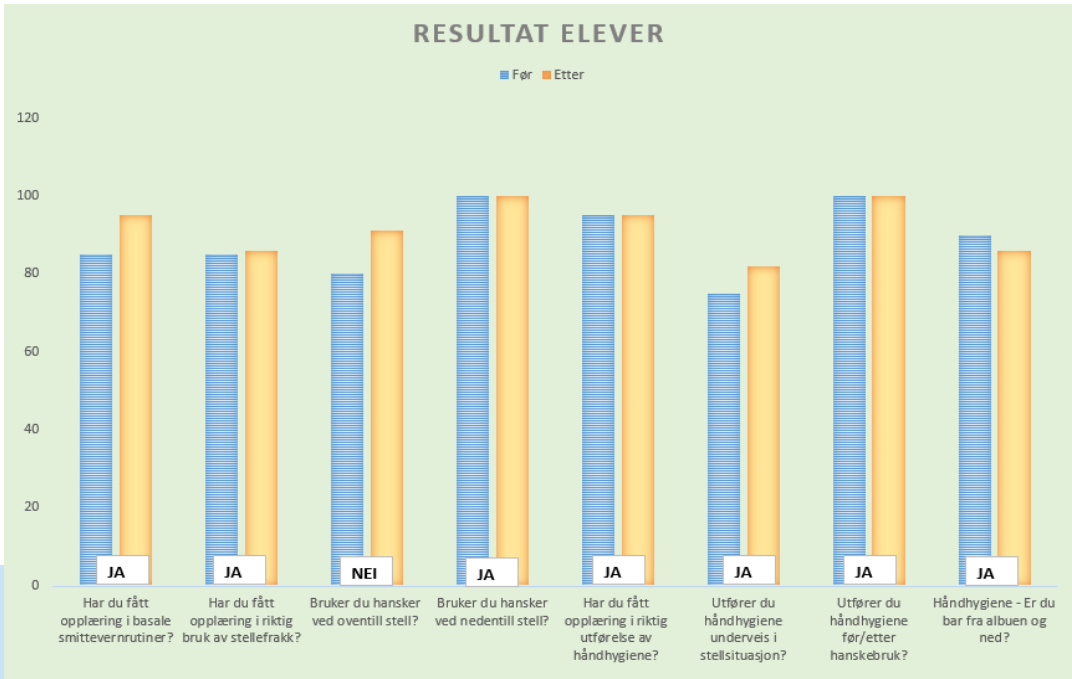
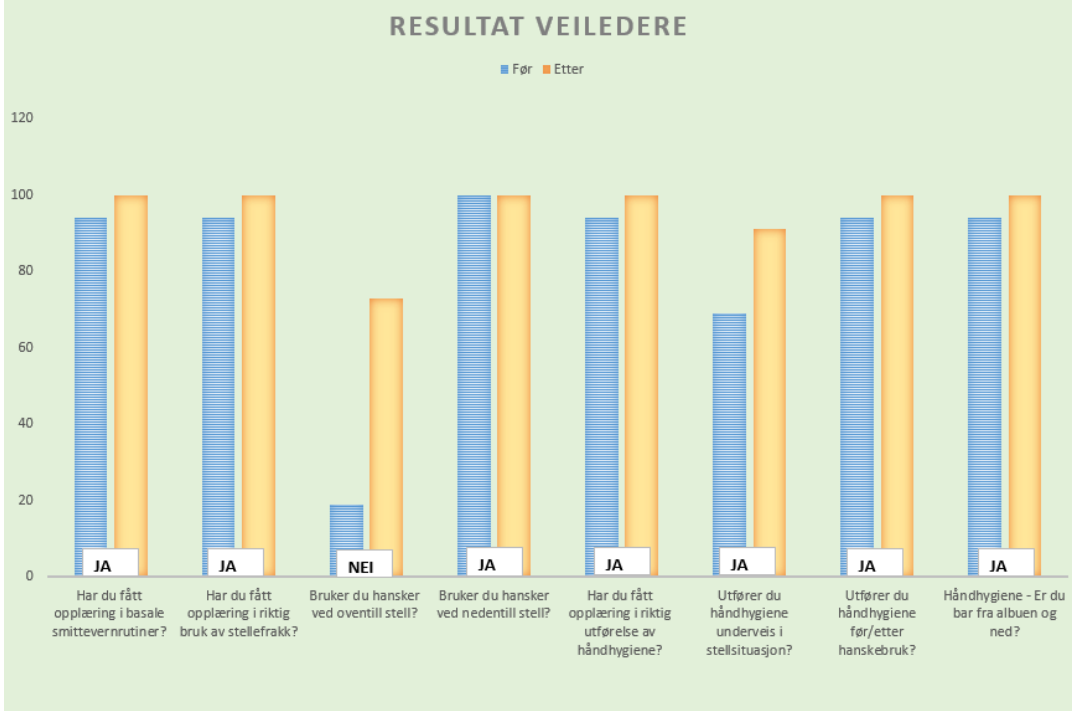
FUNN:

Etter å ha sammenlignet resultater fra spørreundersøkelsene kan vi se effekt i positiv retning. Ansatte har fått fokus på basale smittevernrutiner gjennom informasjon, beskyttelsesutstyr er gjort mer tilgjengelig og flere avdelinger har økt smittevernfokus på personalmøter/morgenmøter.

Prosjektet er lite med få deltakere og dermed usikre konklusjoner. Vi kan likevel tenke oss at disse utfordringene er kjent på flere institusjoner, og at et slikt prosjekt kan bidra til økt fokus og engasjement til de ansatte for å være med på å skape endring i rutiner, som igjen vil føre til økt pasientsikkerhet.

På grunn av gode tilbakemeldinger, en positiv effekt og bra samarbeid ønsker vi derfor å fortsette med dette prosjektet.

Litt bedre hver dag

FUNN OG ERFARINGER (25/6-24)

- Antall veiledere: 16 stykk på første spørreundersøkelse og 11 stykk på andre spørreundersøkelse
- Antall elever: 20 stykk på første spørreundersøkelse og 22 stykk på andre spørreundersøkelse.
- En svakhet er at det er ulikt tall ved første og andre spørreundersøkelse, men derfor har vi regnet om resultatet i % for å få sammenlignet resultatene.
- Etter og ha sammenlignet resultatene av spørreundersøkelsene før og etter prosjektet kan vi se effekt. Ansatte har blitt påminnet, fått informasjon, gjort utstyr mer tilgjengelig i avdelingene og hatt fokus på det på personalmøte/morgenmøter.
- Det er et lite prosjekt med få deltakere, og derfor er det små tall. I tillegg er det en gruppe med ulik erfaring og ulike språkferdigheter. Dette kan ha påvirkning på resultatene.
- Selv om det er små tall er nok dette en kjent utfordring flere steder. Et slikt prosjekt kan bidra til å øke fokus og engasjement til de ansatte for å være med på å skape endring på rutinene.
- En annen faktor som vi må legge ta med til vurdering er at noen svarer nok ikke ærlig, men det «vi ønsker at de skal svare».
- .

ERFARINGER AV PROSJEKTET

- Enkelte elever opplever det fremdeles ubehagelig å si ifra eller etterspørre prosedyrer. De kan oppleve baksnakking i personalgruppen, noe som skaper ubehag for eleven – de vil bare lære. Enkelte elever har hatt med seg lærer i stellesituasjon hos pasienter med kjent smitte, for de føler ikke det er lett å spørre om hvordan man håndterer dette riktig. Lærer har da blitt kaldt «minisjef» og det har blitt baksnakking i gruppa.
- Ved en senere anledning er det viktig at vi har mer dialog med ledere, slik at de er informert og fanger opp eventuelt baksnakking og ubehagelige situasjoner.
- Elever foreslår at man kan ha ulike kampanjer per måned med fokusområdene.
- Vi ønsker fremdeles å følge opp enkelte elever på voksenopplæring på VGS, men fokusere mer på enkelte sykehjem i de ulike kommunene. Er vanskelig å nå ut og få tak i veiledere på ulike sykehjem og spesielt når de er sprett rundt.
- Med mer fokus på enkelte sykehjem har vi og mulighet til å være mer tilgjengelig og synlige på sykehjemmet og ha dialog for spørsmål/problemstillinger i avdelingen.
- Deltakerne som har deltatt i prosjektet har vært positive, og lærere på VGS ønsker at prosjektet fortsetter
- Vi må fremdeles jobbe videre med disse fokusområdene, for det handler om pasientsikkerhet 😊

Hva har skjedd høst 2024-vår 2025

- Startet fint med møte og oppfølging av to voksenopplæringsklasser- i to forskjellige kommuner
- Nytt undervisningsopplegg for mange- modulbasert
- Ett av sykehjemmene hadde ikke faste veiledere til elevene. Dette gjorde det vanskelig å følge opp + at et annet sykehjem hadde et stort MRSA utbrudd
- Hatt mye å gjøre og tiden strekker ikke til- tar tid å følge opp på praksisstedet

MEN:

- Voksenopplærings -elevene oppfatter vi som veldig lære villige, interesserte og nysgjerrige. Mange har litt erfaring fra før og flere jobber fast ved siden av skolen
- Mange lærere er frustrerte over at praksisplassen ikke «gjør riktig». Nå har også de noen de kan samarbeide med

Hva ønsker vi å fortsette med

- Vi ønsker å fortsette med å ha den nære kontakten med vgs. De er helsevesenet fremtid
- Erfaring fra prosjektet viser at det har effekt å ha fokus på basale rutiner Elevene er flinke til å utføre rutiner på en riktig måte, og vi håper at dette sprer seg til andre ansatte også
- Vil ønsker å fortsette med å møte og undervise veiledere. Dette er veldig nyttig. Hvis mulig også få dette til i flere enn en kommune
- Det er flere videregående skoler i Østfold som vi ønsker å komme i kontakt med

Vi har tro på at økt fokus på bruk av basale smittevernrutiner er med på å hindre infeksjoner – mindre bruk av antibiotika- og at det hindrer utvikling av antibiotikaresistens

Ta kontakt med oss ved de minste spørsmål eller utfordringer 😊

Gro Bøhler

Telefonnummer: 976 19 235

E-postadresse: gro.bohler@so-hf.no

Kristine Andersen

Telefonnummer: 902 55 634

E-postadresse: kristine.andersen@so-hf.no

Vakt kvelder og helger.

1530-1900 på hverdager
0900-1800 i helger og helligdager

Telefon: 941 31 685

Takk for meg

Svinesundsbroene i
Halden kommune

